

TERRITORI I PATRIMONI DE L'ESPORT A LA REGIÓ SUD / PROVENCE - ALPES - CÔTE D'AZUR

Yvan Gastaut, professor titular d'història contemporània a la Maison des sciences de l'homme et de la Société du Sud-Est (Université Côte d'Azur) —'Casa de les Ciències de l'Home i de la Societat al Sud-est (Universitat Côte d'Azur)'—.

Stéphane Mourlane, professor titular d'història contemporània a la Maison méditerranéenne des sciences de l'homme (Aix-Marseille Université-CNRS) —'Casa Mediterrània de les Ciències de l'Home (Universitat Aix-Marseille - CNRS)'—.

En ocasió del quart Seminari Internacional d'Arxius de l'Esport, ens plau

presentar-vos el programa «Territori i patrimoni de l'esport» (TEPAS) a la Regió Sud / Provence - Alpes - Côte d'Azur

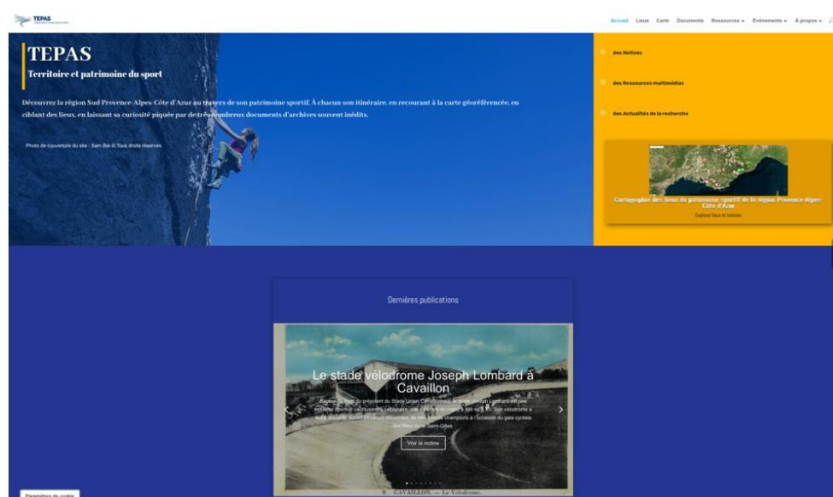
que ha portat la Casa de les Ciències de l'Home i de la Societat del Sud-est (Universitat Côte d'Azur) i la Casa Mediterrània de les Ciències de l'Home (Universitat Aix Marseille - CNRS). El programa, que compta amb el suport de les autoritats regionals, forma part de l'acció científica «esports i societat» de la xarxa nacional de les cases de les ciències de l'home, i es desenvolupa en cooperació amb els arxius departamentals i municipals de la regió. Des del segle XIX, la Regió Sud / Provence - Alpes - Côte d'Azur és un lloc ideal per al desenvolupament de l'activitat esportiva. El creixement econòmic i l'obertura al món de Marsella o Niça han tingut un efecte en cadena que ha beneficiat a tota la regió. Mariners, botiguers, comerciants, treballadors d'empreses estrangeres i fins i tot turistes han difós la pràctica de l'esport, la gran majoria nascuts a Anglaterra. Els esports anglesos s'han estès per tota la regió alhora que progressivament han relegat els jocs tradicionals, menys reglamentats, i també la gimnàstica, menys divertida. Una activitat elitista que s'ha estès a totes les classes socials. Però l'esport va més enllà d'una pràctica que no para d'estendre's. S'ha integrat en la cultura de masses, a través de la celebració d'espectacles esportius produïts i retransmesos pels mitjans de comunicació que congreguen les multituds. També ha estat una qüestió de poder, on té un paper important en la configuració de les identitats, principalment en les territorials. De fet, certes zones, segons la seva topografia, han produït cultures específiques, mentre que les pràctiques esportives, en tota la seva diversitat, han deixat la seva empremta en el territori. L'esport esdevé un observatori privilegiat de les transformacions que es produeixen en els territoris urbans i naturals, entre el mar i la muntanya a la Regió Sud / Provence - Alpes - Côte d'Azur.

No obstant això, l'associació de patrimoni i esport no és evident. Tanmateix, la moda al voltant del patrimoni així com l'extensió del seu concepte per incloure llocs i objectes de la vida quotidiana permet d'inscriure-hi el fet esportiu. Edificis, equipaments, paratges naturals, instruments i objectes per a la pràctica, però també escrits, fotografies o representacions artístiques formen l'ampli ventall del patrimoni esportiu. Si la qüestió de la selecció i de la conservació és objecte de grans debats en la cruïlla dels àmbits cultural, científic i polític, la qüestió de la promoció del patrimoni esportiu continua sense solució.

Com es pot donar a conèixer? En quines condicions s'ha de promoure l'accés i amb quines finalitats?

Com es pot restituir en el seu context històric? Quins són els riscos econòmics, en particular, des del punt de vista del desenvolupament territorial?

Per respondre aquestes preguntes, el programa TEPAS organitza anualment, des del 2012, «les trobades del patrimoni esportiu» a Niça i Marsella, on es reuneixen investigadors, conservadors del patrimoni, representants de les autoritats locals, periodistes, esportistes, gestors i artistes per desenvolupar un diàleg fructífer.

Des del 2017, el programa TEPAS desenvolupa una plataforma digital (<https://tepas.mmslh.fr>) que identifica, contextualitza i valora el patrimoni esportiu regional en la seva diversitat (instal·lacions esportives, espais naturals o espais urbans que han marcat la història de l'esport). Al lloc web de TEPAS, hi trobem notícies molt ben il·lustrades amb documents d'arxiu, que permeten al conjunt dels aficionats de l'esport caminar des de la riba de la Mediterrània fins a les contrades alpines per descobrir hipòdroms, velòdroms, pistes de bitlles, camps de golf, instal·lacions de tennis, estadis, gimnasos, centres nàutics, circuits d'automobilisme, pistes de gel i d'esquí, llocs per practicar l'escalada, el parapent o la BTT... sense oblidar les estàtues, les esteles i altres plaques commemoratives. El lloc web de TEPAS permet navegar amb l'ajuda d'un mapa GEO referenciat, amb l'afegit que permet fer una cerca per mots clau a través d'ubicacions o documents. El mètode de col·laboració desenvolupat amb les institucions patrimonials i esportives es presentarà en la conferència.

El lloc web de TEPAS també dona accés a exposicions realitzades per organitzacions associades sobre la història de l'esport de la regió i de fora. També facilita l'accés a les darreres publicacions i notícies sobre la història de l'esport de la regió.